Vlaams
Parlement

stuk **864** (2010-2011) – Nr. 1
ingediend op 5 januari 2011 (2010-2011)

Ontwerp van decreet

houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en Montenegro, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Podgorica op 16 februari 2010

verzendcode: BUI

INHOUD

Memorie van toelichting 3
Voorontwerp van decreet 13
Advies van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen 17
Advies van de Raad van State 23
Ontwerp van decreet 29
Bijlage: Tekst van de overeenkomst 33
– Nederlandse tekst 35
– Engelse tekst 47

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

1. Betekenis van de overeenkomst

De Vlaamse Regering staat positief ten opzichte van het sluiten van internationale investeringsovereenkomsten. Die zijn immers erg belangrijk voor Vlaamse investeerders in het buitenland. Een Vlaamse investeerder zal meer geneigd zijn te investeren in landen als het politieke risico gedekt wordt door de Nationale Delcrederedienst (NDD). Voor de NDD is het bestaan van een bilaterale overeenkomst voor de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen een belangrijke factor bij de beoordeling van een verzekeringsaanvraag voor een geplande Vlaamse investering in het buitenland. De NDD kan dan immers een eventuele actie tegen of regres op de overheid van het gastland in geval van schade ondernemen. Hij kan alle investeringsvormen verzekeren.

Hoewel buitenlandse investeringen doorgaans al beschermd worden door nationale wetgevingen, biedt een bilateraal verdrag bijkomende waarborgen wegens de voorrang van het internationale recht op het interne recht van een staat.

De bilaterale verdragen inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, die de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU) sluit, bevestigen onder meer het principe dat een onteigening of beperking van investeringen slechts mogelijk is in het partnerland als daartoe geldige redenen bestaan en in geval van een passende, efficiënte vergoeding, dit wil zeggen een vergoeding die kan gerepatrieerd worden. Ook de risico's 'oorlog' en 'opstand' worden aangeraakt. De verdragen huldigen voorts de vrije transfer van de geïnvesteerde middelen en hun opbrengsten.

Tot slot is in de verdragen een arbitrageregeling opgenomen voor geschillen die tussen een Vlaamse investeerder en de lokale overheid zouden kunnen rijzen over de toepassing van de beginselen van het investeringsverdrag. In dit verband wordt verwezen naar de arbitrage van het ICSID (International Centre for Settlement of Investment Disputes – Internationaal Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen) of naar de regels van de UNCITRAL (United Nations Commission of International Trade Law – Commissie van de Verenigde Naties voor Internationaal Handelsrecht). Ook werd een verwijzing naar de arbitrage van de particuliere geschillenbeslechtingorganen van de internationale Kamer van Koophandel in Parijs opgenomen in de investeringsovereenkomst.

Deze investeringsverdragen zijn in principe vooral zinvol in landen met een hoge politieke instabiliteit of risico.

De Vlaamse Regering hecht bijzonder belang aan een zo breed mogelijke toepassing van fundamentele arbeids- en milieunormen in de wereld. Zij ijvert voor de opname van een verwijzing naar die normen in alle BLEU-investeringsovereenkomsten.

Door de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon is de Europese Unie (EU) exclusief bevoegd voor het sluiten van investeringsovereenkomsten. De Europese Commissie, die het Gemeenschappelijk Handelsbeleid van de EU uitvoert en dus dergelijke investeringsovereenkomsten zal onderhandelen, deed op 7 juli 2010 een voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van overgangsregelingen voor bilaterale investeringsovereenkomsten tussen lidstaten en derde landen[1]. Aangezien het Verdrag van Lissabon niet voorziet in een expliciete overgangsregeling die de status

[1] COM(2010)344 definitief.

van de door de lidstaten gesloten overeenkomsten verduidelijkt, wordt met dit voorstel het voortbestaan van alle thans van kracht zijnde investeringsovereenkomsten tussen lidstaten en derde landen toegestaan. Hierdoor garandeert het voorstel uitdrukkelijk de rechtszekerheid met betrekking tot de voorwaarden waaronder investeerders werken. Deze benadering biedt de mogelijkheid geleidelijk een EU-investeringsbeleid te formuleren en uit te werken. De Commissie gaat tegen uiterlijk vijf jaar na de inwerkingtreding van de verordening alle bestaande bilaterale overeenkomsten toetsen op enkele voorgestelde criteria. Indien zij tot het besluit komt dat een overeenkomst niet conform is, kan zij de machtiging tot het voortbestaan van de overeenkomst intrekken en de lidstaat de opdracht geven om de overeenkomst te wijzigen of op te zeggen.

Het voorstel stelt tevens een kader en voorwaarden vast om lidstaten te machtigen onderhandelingen met derde landen aan te knopen met het oog op de wijziging van bestaande bilaterale investeringsovereenkomsten. Binnen dit kader kunnen lidstaten ook onder bepaalde voorwaarden gemachtigd worden tot het voeren van onderhandelingen over en het sluiten van nieuwe bilaterale investeringsovereenkomsten. De in het voorstel opgenomen procedure moet beschouwd worden als een uitzonderlijke overgangsmaatregel.

De Raad Buitenlandse Zaken benadrukte op 10 september 2010 dat er zo spoedig mogelijk een alomvattend en efficiënt kader moet komen voor investeringsovereenkomsten op EU-vlak. De Raad en het Europees Parlement bespreken en amenderen het voorstel van verordening, en zullen deze via de gewone wetgevingsprocedure aannemen.

De overeenkomst vormt een gemengd verdrag

Dergelijke internationale overeenkomsten ten gunste van de bevordering en de bescherming van investeringen in het buitenland zijn verdragen in de zin van het volkenrecht of het internationale publiek recht. Het zijn juridisch bindende en afdwingbare akten, onderschreven door volkenrechtelijke rechtspersonen, in casu drie onafhankelijke en soevereine staten en drie deelstaten met een grondwettelijk toegekende bevoegdheid om verdragen te sluiten. Die akten vormen de rechtsgrond voor rechten en verplichtingen in hoofde van die zes overheden en rechtstreeks in hoofde van investeerders op elkaars grondgebied. In overeenstemming met artikel 167, §3, van de Grondwet, sluiten de daartoe bevoegde regeringen alle verdragen en leggen ze ter instemming voor aan hun parlementen, vooraleer zij uitwerking kunnen hebben.

De Werkgroep Gemengde Verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), legde op 4 mei 1994 het zogenaamde 'gemengde' karakter van de investeringsovereenkomsten vast. De ICBB heeft die beslissing op 4 april 1995 bekrachtigd. Zowel de gewesten als de federale overheid worden namelijk in principe bevoegd geacht. Men noemt de overeenkomsten 'gemengde' verdragen wegens de gezamenlijke bevoegdheidsuitoefening op het federale en het gefedereerde niveau.

De gewesten zijn bevoegd voor het economische beleid, alsook voor het afzet- en uitvoerbeleid, overeenkomstig artikel 6, §1, VI, eerste lid, 1° en 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI), zoals gewijzigd. De federale overheid blijft bevoegd voor de verzekering van invoer-, uitvoer- en investeringsrisico's (artikel 6, §1, VI, eerste lid, 3°, BWHI), het handelsrecht, het vennootschapsrecht en de regelgeving voor de vestiging van bedrijven met uitzondering van die in de toeristische sector (artikel 6, §1, VI, vijfde lid, 5° en 6°, BWHI).

Daarom bepaalt het eerste artikel van het ontwerp van decreet dat het een gewestaangelegenheid betreft.

Het tweede en laatste artikel van het ontwerp van decreet houdt in dat het Vlaams Parlement zijn goedkeuring verleent aan de voorliggende overeenkomst, zodat zij in wer-

king kan treden na de instemming van al de betrokken parlementen en na de ratificatie door de federale overheid en door het partnerland.

2. Schets van het partnerland[2]

2.1. Ligging en politieke gegevens

Montenegro is een relatief klein Balkanland met een oppervlakte van 13.812 km² en ongeveer 675.000 inwoners. Het heeft gemeenschappelijke grenzen met Albanië, Servië, Kroatië en Bosnië en Herzegovina.

Nadat de Montenegrijnen zich op 21 mei 2006 in een referendum uitspraken voor een onafhankelijke staat, riep Montenegro op 3 juni 2006 zijn onafhankelijkheid uit. De Coalitie voor een Europees Montenegro van uittredend premier Djukanovic won op 10 september 2006 de parlementsverkiezingen.

Montenegro is een parlementaire republiek met een eenkamerstelsel. De op 19 oktober 2007 aangenomen grondwet is opgesteld in overeenstemming met de Europese normen. Hij waarborgt vrijheid van godsdienst, vereniging en vergadering. Zowel op het vlak van bevolkingsamenstelling als op religieus en taalkundig gebied is het land zeer verscheiden.

De parlementsverkiezingen van eind maart 2009 voldeden vrijwel volledig aan alle internationale normen. De partij van premier Djukanovic kwam als winnaar uit de stembusslag.

In zijn jaarrapport 2010 geeft Freedom House een betere score dan het jaar voordien voor het naleven van de burgerrechten (2 tegenover 3 op een schaal van 1 tot 7). De score voor politieke rechten bleef op 3. De organisatie wijst er onder meer op dat corruptie traditioneel een ernstig en wijdverbreid probleem vormt. Op de Transparency International Corruption Perceptions Index 2010 bekleedt Montenegro met 3.7 op 10 een 69ste plaats. Daarmee doet het wel beter dan in 2008 toen het met 3.4 de 85ste plaats innam. In het voortgangsrapport 2009 wijst de Europese Commissie dat Montenegro vooruitgang boekte in de strijd tegen corruptie en op het vlak van gerechtelijke hervormingen.

2.2. De economische situatie

De jongste jaren boekte Montenegro positieve resultaten, maar de economische groei is afhankelijk van een klein aantal belangrijke sectoren en bedrijven. De economische crisis van 2009 veroorzaakte een grote druk op de overheidsfinanciën en een verdere toename van de staatsschuld. Toch kwam het land niet in een diepe recessie terecht. Ondanks de crisis stelde de regering een aantal structurele hervormingen voor.

Montenegro vaardigde een reeks wetten uit die in overeenstemming zijn met de Europese normen. Daardoor werd een institutioneel kader geschapen voor de toepassing van het economische beleid zoals dat vastgelegd werd in de Economic Reforms Agenda. In dit strategisch belangrijk document wordt het aantrekken van buitenlandse investeringen als een belangrijke doelstelling genoemd wegens zijn positieve invloed op het verhogen van het productieproces en het creëren van nieuwe arbeidsplaatsen.

Volgens de Europese Commissie heeft Montenegro vooruitgang geboekt bij het creëren van een goedwerkende markteconomie. Er zijn echter nog ingrijpende hervormingen nodig om de structurele zwakte te verminderen en om de economie bestand te maken tegen concurrentie op langere termijn.

[2] Voor het opstellen van dit overzicht werden verschillende bronnen geraadpleegd: publicaties van het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen, UNCTAD en diverse websites.

Het toerisme, dat als speerpunt voor de toekomstige economische ontwikkeling aanzien wordt, en de financiële sector zijn de meest dynamische sectoren. De industrie kampt met grote structurele problemen. Vooral de metaalindustrie, de scheepswerven, de mijnbouw en de energievoorziening zitten in lastige papieren. Verschillende ondernemingen hebben hun productie fel ingekrompen of werken sterk deficitair. Het geprivatiseerde aluminiumbedrijf Kombinat Aluminijuma Podgorica (KAP) doet het daarentegen wel goed. Het zorgt voor 50% van de industriële productie.

De werkloosheid is vrij hoog en zowat 7% van de bevolking leeft onder de armoedegrens. Vrouwen blijven ondervertegenwoordigd in leidende functies en meer dan 80% van de ongeletterden zijn vrouwen. Zowel inzake vrouwen- als kinderrechten is vooruitgang noodzakelijk. Dat is ook het geval op het vlak van kwetsbare personen, gehandicapten en minderheden.

Als reactie op de hyperinflatie en de prijsstijgingen in Servië, voerde Montenegro in 1999 de Duitse Mark in als nationale munt. Behalve om economische redenen wenste Montenegro zich hierdoor ook politiek te distantiëren van Servië. Sinds 2002 is de euro de nationale munt.

Montenegro bekleedt de 49ste plaats op de Human Development Index 2010, en doet daarmee beter dan in 2009 toen het 65ste stond.

2.3. Het investeringsklimaat in Montenegro

Montenegro neemt een overwegend positieve houding aan tegenover buitenlandse investeerders. De regering heeft een liberaal investeringskader aangenomen om de economische groei, de tewerkstelling en de uitvoer aan te moedigen. Zij maakt geen onderscheid tussen Montenegrijnse en buitenlandse ondernemingen. Buitenlandse ondernemingen kunnen de volledige eigendom verwerven van lokale bedrijven, en zij kunnen winsten en opbrengsten zonder beperkingen repatriëren. Buitenlandse investeerders kunnen deelnemen aan het privatiseringsproces en eigenaar worden van gronden.

In het kader van zijn streven naar een vrijemarkteconomie maakte Montenegro werk van het opstellen van een wetgeving inzake buitenlandse investeringen die grotendeels in overeenstemming is met die van andere landen met een vrijemarkteconomie, zoals de EU-lidstaten. Die regelgeving is onder andere gebaseerd op:
- het bestaan van investeringsmodellen volgens het principe van gemengde bedrijven, en andere vormen van samenwerking met buitenlandse investeerders;
- de veiligheid van buitenlandse investeringen zonder beperking in de tijd;
- de plaats van buitenlandse investeerders in het management van bedrijven in verhouding tot hun investeringen;
- de vrije overmaking van winsten en de repatriëring van het geïnvesteerde kapitaal;
- een maximale aanduiding van sectoren waarin investeringen mogelijk zijn;
- het recht op concessies voor het gebruik van gemeenschappelijke eigendommen;
- de modaliteiten voor het omzetten van buitenlandse schuld in aandelen (debt-equity swap).

In maart 2005 richtte de regering het Montenegrin Investment Promotion Agency (MIPA) op om buitenlandse investeringen te bevorderen en de economische ontwikkeling van Montenegro te bewerkstelligen. Het MIPA biedt hulp bij het vinden van zakelijke mogelijkheden door onder meer informatie te verschaffen, bijstand te verlenen om toelatingen en licenties te bekomen, een databank te beheren en lokale bedrijven samen te brengen met potentiële buitenlandse investeerders.

In augustus 2010 startte de Montenegrijnse Regering haar economisch staatsburger-

schapsprogramma. Dat biedt buitenlanders die minstens 500.000 euro investeren, de mogelijkheid om het staatsburgerschap te verwerven. Het programma moet succesvolle zakenmensen aanmoedigen om de hoofdzetel van hun bedrijf in Montenegro te vestigen, nieuwe technologieën, uitvindingen en knowhow binnen te brengen en op die manier nieuwe arbeidskansen te creëren.

Uit het overzicht van het MIPA blijkt dat in 2008 de buitenlandse directe investeringen 685 miljoen euro bedroegen. Daarvan ging 28% naar de financiële sector, 22% naar het toerisme, 14% naar de bouw, 11% naar de overige dienstensectoren, 10% naar de industrie, 5% naar transport en logistiek, 2% naar de landbouw en de overige 8% naar andere sectoren. Nog volgens het MIPA werd tijdens de eerste negen maanden van 2010 voor 468 miljoen euro geïnvesteerd. In vergelijking met dezelfde periode van 2009 was er een stijging van investeringen in de industrie, de energie- en de dienstensector, terwijl in het toerisme een daling moest genoteerd worden. Buitenlandse investeerders komen uit een groot aantal landen, maar geen enkel land steekt er echt bovenuit. Belangrijke investeringen komen uit Noorwegen, Oostenrijk, Rusland, Hongarije en het Verenigd Koninkrijk.

De groei van de buitenlandse directe investeringen is vooral te danken aan:
– de economische stabiliteit van Montenegro;
– het liberale economische regime;
– de relatief goedkope arbeidskrachten;
– een lage aanslagvoet voor inkomensbelastingen;
– de nationale behandeling van buitenlanders;
– de verbetering van het zakenklimaat;
– het succes van de hervormingen.

Montenegro biedt een ruim gamma aan investeringsmogelijkheden. Het betreft zowel unieke toeristische sites (vele zijn voormalige militaire of staatsdomeinen) als grote bouwprojecten (zoals autowegen en de verbetering van de spoorwegen) en zeer complexe projecten (zoals in de energiesector). In oktober 2010 werd melding gemaakt van de start van voorbereidende werkzaamheden voor de bouw van een groot toeristisch complex op het schiereiland Lustica. De eerste fase van dit project dat begroot is op 1,1 miljard euro, zou eind 2013 moeten afgerond zijn.

Het World Economic Forum plaatste Montenegro in 2010 op de 49ste plaats op de lijst van meest competitieve landen in de wereld met een score van 4,4 (op een schaal van 1 tot 7). Daarmee stijgt het land 13 plaatsen en gaat het al zijn buurlanden vooraf. Van de twaalf factoren die men in aanmerking neemt, scoort het land het best op het vlak van gezondheidszorg en onderwijs, de macro-economische omgeving, de efficiëntie van de arbeidsmarkt en de ontwikkeling van de financiële markten. Als meest problematische factoren om zaken te doen worden genoemd: een gebrekkige infrastructuur, onvoldoende financieringsmogelijkheden, een inefficiënte administratie, laag opgeleide arbeidskrachten en corruptie. In zijn rapport 'Investing Across Borders 2010' noemt de Wereldbank Montenegro één van de meest open landen voor buitenlandse investeringen. Buitenlandse bedrijven hebben ongeveer 15 dagen en 14 procedures nodig om zich te vestigen in Montenegro. Dat is iets sneller dan het regionale gemiddelde voor Oost-Europa en Centraal-Azië, maar veel sneller dan het algemene gemiddelde. De wettelijke deadline voor registratie bedraagt vier dagen, maar in de praktijk neemt die maar twee dagen in beslag. Volgens het MIPA waren in 2008 4788 buitenlandse firma's actief in Montenegro.

Per 1 juni 2010 had Montenegro bilaterale investeringsovereenkomsten ondertekend met Bosnië en Herzegovina, Cyprus, Denemarken, Finland, India, Nederland, Oostenrijk, Polen, Qatar en Zwitserland. Op 4 juni 2010 ondertekende het ook een overeenkomst met Tsjechië. De overeenkomsten met Nederland en Zwitserland waren reeds in werking getreden.

De NDD verzekert investeringen in Montenegro tegen oorlogsrisico, het risico van onteigening en overheidsmaatregelen en het transferrisico dat verbonden is aan de uitkering van dividenden of de repatriëring van het kapitaal. Deze risico's kunnen afzonderlijk of in elke mogelijke combinatie verzekerd worden. De NDD kent een score toe van 2 voor oorlogsrisico, 3 voor risico van onteigening en overheidsmaatregelen en 5 voor transferrisico, telkens op een schaal van 1 tot 7.

2.4. Buitenlandse handel

Volgens de Foreign Trade Law uit 2004 kent de buitenlandse handel geen beperking tenzij anders vermeld wordt. Die wet is volledig in overeenstemming met de bepalingen van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) en de vereisten en normen die de EU stelt.

De EU is de belangrijkste handelspartner van Montenegro. Door het voorkeurbeleid dat de EU in 2000 ingesteld heeft, kunnen de meeste Montenegrijnse producten ingevoerd worden zonder invoerheffingen. Sinds 1 januari 2008 werd de toegang tot de Europese markt uitgebreid. De uitvoer naar Montenegro kreeg handelspreferenties na de inwerkingtreding van de interim-overeenkomst inzake handel en handelsgerelateerde thema's.

Montenegro heeft een deficitaire handelsbalans. Daarom nam het in 2005 de 'Strategy for encouraging the export' aan. De voornaamste uitvoerproducten zijn grondstoffen, half afgewerkte producten en hout. De invoer bestaat vooral uit petroleumproducten, machines, transportmateriaal en elektriciteit.

Voor exporttransacties schat de NDD een hoog politiek (6 op een schaal van 1 tot 7) en een hoog commercieel risico (C op een schaal van A tot C) in. Voor transacties met kortlopend krediet kan de NDD politieke en commerciële risico's in open account verzekeren, dit wil zeggen zonder dat een bankgarantie vereist is. Voor transacties zonder garantie wordt het gedekte percentage evenwel verlaagd tot 80%. De dekkingsmogelijkheden worden van contract tot contract onderzocht. Voor transacties met middellang en langlopend krediet kan de NDD in open account dekking verlenen tegen het politieke en commerciële risico.

2.5. De relatie tussen Vlaanderen/België en Montenegro

België erkende Montenegro bij het koninklijk besluit van 23 juni 2006. Op 25 juli 2006 sloten beide landen een overeenkomst inzake het aanknopen van diplomatieke en consulaire betrekkingen.

Zoals in de Vlaamse beleidsnota Buitenlands Beleid en Internationale Samenwerking 2009-2014 staat, pleit de Vlaamse Regering voor continuïteit op het niveau van de beleidsdoelstellingen. Zij wil ook in de toekomst blijven bijdragen tot de opbouw van stabiliteit en welvaart aan de oostelijke grens van de EU. Zoals aangekondigd in het regeerakkoord, zal zij daarbij een nieuwe focus leggen op onder meer de Westelijke Balkan.

De handel tussen Vlaanderen en Montenegro is vrij beperkt. Met een uitvoer van 5,2 miljoen euro stond Montenegro in 2009 op de 157ste plaats als Vlaamse exportbestemming. De invoer uit Montenegro is dan weer zeer beperkt. Met een totaal van 300.000 euro in datzelfde jaar is het land de 171e leverancier van Vlaanderen.

2.6. Internationale verbintenissen van Montenegro

Het buitenlandse beleid van Montenegro is gericht op:
- Europese integratie;
- het lidmaatschap van internationale instellingen: Montenegro is ondertussen lid van de Verenigde Naties (VN), de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO), de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) en de Raad van Europa;

- toetreding tot het Partnerschap voor de Vrede van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO): Montenegro trad toe op 14 december 2006;
- samenwerking met de buurlanden en voortzetting van het verzoeningsproces met Kroatië;
- economische stabiliteit met hulp van het buitenland;
- de oplossing van het vluchtelingenprobleem in de regio;
- de uitbouw van regionale politieke en economische samenwerking, vooral binnen het Samenwerkingsproces voor Zuid-Oost-Europa (SEECP); op 25 juni 2010 werd Montenegro voor een jaar voorzitter van het SEECP.

Samenwerking op regionaal niveau en goede betrekkingen met de buurlanden zijn belangrijke voorwaarden in het proces van toetreding tot de EU. Montenegro neemt actief deel aan regionale initiatieven zoals de SEECP, de Regionale Samenwerkingsraad (Regional Cooperation Council, RCC) en de Centraal-Europese Vrijhandelsovereenkomst (Central European Free Trade Agreement, CEFTA).

Montenegro is een potentiële kandidaat voor het EU-lidmaatschap. Op 26 september 2006 gaf de Europese Commissie een positief advies over het Montenegrijnse verzoek om kandidaat-lidstaat van de EU te worden. Op 15 oktober 2007 ondertekenden Montenegro en de EU een stabilisatie- en associatieovereenkomst die op 1 mei 2010 in werking trad. Het zogenaamde stabilisatie- en associatieproces is het Europese beleidskader voor de Westelijke Balkanlanden en hun traject naar een eventuele toetreding tot de EU. Op 15 december 2008 diende de Montenegrijnse premier een officiële aanvraag in voor het kandidaat-lidmaatschap. Op 23 april 2009 nodigde de Raad de Europese Commissie uit om advies uit te brengen over de kandidatuur.

De Europese Commissie bracht op 9 november 2010 een mededeling uit over de Montenegrijnse kandidatuur voor het EU-lidmaatschap, waarin zij de Raad adviseert aan Montenegro het statuut van kandidaat-lidstaat toe te kennen[3]. Het land moet nog een aantal hervormingen doorvoeren vooraleer toetredingsonderhandelingen effectief van start kunnen gaan. Volgens de Commissie moet Montenegro aandacht besteden aan een verbetering van de kieswetgeving, de hervorming van de administratie, de versterking van de rechtsstaat, de verbetering van de anticorruptiewetgeving, de strijd tegen de georganiseerde misdaad, de verhoging van de persvrijheid en het antidiscriminatiebeleid. De Commissie moedigt Montenegro aan om verder constructief mee te werken aan regionale samenwerking en om de bilaterale relaties met zijn buurlanden te versterken.

Sinds 19 december 2009 kunnen de Montenegrijnse burgers zonder visum naar de Schengenlanden reizen.

Montenegro ontvangt sinds 1 januari 2007 financiële steun uit het EU-fonds voor toetredingsondersteuning (IPA). In 2009 ontving Montenegro 33,3 miljoen euro.

Begin december 2009 heeft de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie een lidmaatschap in het vooruitzicht gesteld. Montenegro werd opgenomen in het Membership Action Plan (MAP) dat gelijk staat met het statuut van officieel kandidaat voor NAVO-lidmaatschap, en het laatste opstapje is naar een effectieve toetreding tot het bondgenootschap. Er wordt verwacht dat Montenegro in 2012 het toetredingsproces zal afronden en een volwaardig NAVO-lid zal worden.

[3] Communication from the Commission to the European Parliament and the Council – Commission Opinion on Montenegro's application for membership of the European Union, COM(2010)670.

II. SPECIFIEKE TOELICHTING BIJ DE OVEREENKOMST MET MONTENEGRO

1. Ontstaan van de overeenkomst

De voorbije dertig jaar sloot de BLEU verschillende overeenkomsten inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen met landen die geen lid zijn van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).

Op 4 maart 2004 vond in Belgrado de ondertekening plaats van de investeringsovereenkomst tussen de BLEU, enerzijds, en Servië en Montenegro, anderzijds. Die overeenkomst werd goedgekeurd bij het decreet van 7 juli 2006 en trad op 12 augustus 2007 in werking. Na de onafhankelijkheid van Montenegro gold die inwerkingtreding enkel ten aanzien van de Republiek Servië.

De onderhandelingen tussen de BLEU en Montenegro verliepen via een schriftelijke procedure. Op 17 september 2007 vond in de Montenegrijnse hoofdstad Podgorica de parafering plaats van de ontwerptekst.

De overeenkomst is opgemaakt in het Nederlands, het Frans, het Engels en het Montenegrijns. De Engelse versie is doorslaggevend bij een geschil over de interpretatie van de overeenkomst.

2. Inhoud van de overeenkomst

De BLEU-typetekst

De leden van de BLEU keurden een tekst goed die zij aan hun gesprekspartners voorstellen als basis van de onderhandelingen. Op 29 juni 1994 heeft de Vlaamse Regering die typetekst aanvaard. Sinds 2002 zijn milieu- en sociale clausules opgenomen in de typetekst.

Die zogenaamde BLEU-typetekst bepaalt principieel dat elke overeenkomstsluitende partij eender welke soort van investeringen door een natuurlijke persoon of een rechtspersoon met de nationaliteit van de andere partij, op zijn grondgebied toelaat. Dit is de basis voor de bevordering van de investeringen.

De gedane investeringen genieten te allen tijde op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende partij een eerlijke en rechtvaardige behandeling en een volledige bescherming en zekerheid. Artikel 3 bevat een bepaling van niet-discriminatie terwijl artikel 4 stelt dat de investeerders de behandeling genieten van meest begunstigde natie. Die behandeling sluit wel de voorrechten van de investeerders van een derde staat uit, die verbonden zijn aan de deelneming aan een vrijhandelszone, een douane-unie, een gemeenschappelijke markt of een andere vorm van regionale economische organisatie.

Artikel 5 stelt dat de overeenkomstsluitende partijen dienen te streven naar een wetgeving die een hoge graad van milieubescherming biedt en dat zij die wetgeving stelselmatig moeten verbeteren.

Artikel 6 bepaalt dat de overeenkomstsluitende partijen dienen te streven naar een wetgeving die arbeidsnormen vastlegt in overeenstemming met de internationaal erkende rechten van werknemers en naar een verbetering van die normen.

Artikel 7 verbiedt elke maatregel van onteigening of nationalisatie, tenzij voor het openbare nut, de veiligheid of het nationale belang van de overeenkomstsluitende partij en dan

op voorwaarde dat de maatregel wettelijk en non-discriminatoir is, en begeleid wordt door een gepaste en reële schadevergoeding. Dezelfde principes gelden voor schade als gevolg van oorlog en geweld.

Artikel 8 regelt de overmakingen van alle betalingen betreffende investeringen en lonen, waarbij de vrije transfer als principe geldt.

Artikel 9 voorziet een subrogatie van een partij of een openbare instelling in de rechten en de vorderingen van haar eigen investeerders, indien die partij of instelling schadevergoeding uitbetaald heeft aan die investeerders op grond van een garantie voor een investering. De andere betrokken partij kan dan aan de subrogerende verzekeraar de wettelijke of de contractuele verplichtingen van de investeerder opleggen.

Artikel 10 stelt dat wanneer een vraagstuk betreffende investeringen geregeld wordt bij de overeenkomst en bij de nationale wetgeving van de ene overeenkomstsluitende partij, dan wel bij internationale overeenkomsten, de investeerders van de andere partij aanspraak maken op de bepalingen die voor hen het meest gunstig zijn.

In artikel 11 worden de bijzondere overeenkomsten bevestigd die vroeger tussen een partij en een investeerder van een andere partij gesloten werden. De bepalingen ervan vullen de algemene draagwijdte van deze typeovereenkomst aan. Met bijzondere overeenkomsten worden verbintenissen bedoeld die betrekking hebben op concrete investeringsprojecten.

De artikelen 12 en 13 regelen respectievelijk de procedure voor geschillen over investeringen tussen een investeerder van een partij en een andere partij en die tussen partijen betreffende de interpretatie en de toepassing van deze overeenkomst.

Artikel 14 stelt de investeringen die aan de overeenkomst voorafgingen, gelijk met de investeringen na de inwerkingtreding ervan. De vroegere investeringen worden dus eveneens beschermd.

Artikel 15 bepaalt de inwerkingtreding en de duur van de overeenkomst. De typeovereenkomst treedt in werking een maand na de datum van de uitwisseling van de akten van bekrachtiging. Zij blijft van kracht gedurende een termijn van tien jaar, die zonder voorafgaande opzegging telkens stilzwijgend verlengd wordt met dezelfde termijn.

Vergelijking van de tekst van de overeenkomst met de BLEU-typetekst

De BLEU-typetekst werd bijna volledig aanvaard door de partner. Er zijn slechts enkele vormelijke aanpassingen aangebracht.

Het enige noemenswaardige verschil is dat in artikel 8.1 de overmaking van met een investering verband houdende uitkeringen wordt vrijmaakt, onverminderd de maatregelen die door de EU werden of zullen genomen worden. Deze aanpassing van de typetekst is doorgevoerd om dit artikel in overeenstemming te brengen met het Europees recht.

3. Advies van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV)

De Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV) bracht op 15 september 2010 een briefadvies uit over de investeringsovereenkomsten tussen de BLEU en respectievelijk Montenegro, Kosovo en Togo. De SARiV stelt dat hij in vorige adviezen reeds dieper inging op de achtergrond en de problematiek van de BLEU-investeringsovereenkomsten.

De SARiV stelt vast dat de Vlaamse Regering er in haar besluit over het ontwerp van een Vlaamse strategie inzake duurzame ontwikkeling opnieuw voor koos om in het kader van

het Gemeenschappelijk Handels- en Investeringsbeleid van de EU te ijveren voor een systematische opneming van de arbeids- en milieuclausules. De SARiV herhaalt zijn vraag aan de Vlaamse Regering om de BLEU-typetekst in overeenstemming te brengen met de Europese regelgeving.

De SARiV vindt het belangrijk dat Vlaanderen zich inschakelt in de internationale economie. De BLEU-investeringsovereenkomsten kunnen een rol spelen in het aanhalen van de economische banden met de betrokken landen.

De SARiV wijst erop dat de Europese Commissie op 7 juli 2010 een voorstel deed over de geldigheid van bestaande bilaterale investeringsovereenkomsten en een overgangsperiode voor lopende procedures. De ontwerpen van nota aan de Vlaamse Regering en van memorie van toelichting werden aangepast. Dat is ook het geval met de vermelding van de Montenegrijnse taalversie in het ontwerp van nota aan de Vlaamse Regering.

De SARiV zou graag geïnformeerd worden over de wijze waarop de Vlaamse Regering invulling wil geven aan haar beleid ten aanzien van de Westelijke Balkan. De SARiV wijst erop dat Montenegro een interessant land is voor investeringen. De SARiV verwelkomt de aanpassing van artikel 8, lid 1, van de verdragstekst.

De Vlaamse Regering is er zich van bewust dat de overdracht van de bevoegdheid voor het sluiten van investeringsovereenkomsten van de lidstaten naar de EU gevolgen heeft voor onze investeringsovereenkomsten. Een analyse, en een eventuele amendering van de BLEU-typetekst dringt zich dan ook op. De diverse studies die rond dit thema uitgevoerd zijn, kunnen ondersteuning bieden aan dit proces. De modaliteiten van deze oefening zullen samen met de BLEU-partners bepaald worden.

4. Advies van de Raad van State

De Raad van State suggereert in zijn advies van 21 oktober 2010 (referte 48.787/1) om ook de Engelse tekst van de overeenkomst voor te leggen aan het Vlaams Parlement. Hoewel dit juridisch niet noodzakelijk is, legt de Vlaamse Regering steeds de taalversie voor die de partijen zullen hanteren in geval van geschillen over de interpretatie en de toepassing van de overeenkomst.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

VOORONTWERP VAN DECREET

Vlaamse Regering

VOORONTWERP

Ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en Montenegro, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Podgorica op 16 februari 2010

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en Montenegro, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Podgorica op 16 februari 2010, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

ADVIES VAN DE STRATEGISCHE ADVIESRAAD INTERNATIONAAL VLAANDEREN

STRATEGISCHE ADVIESRAAD INTERNATIONAAL VLAANDEREN

Boudewijnlaan 30 bus 81, 1000 Brussel
T: +32 2 553 01 81
F: + 32 2 553 50 76
sariv@iv.vlaanderen.be
http://www.sariv.be

Aan de heer Kris Peeters
Minister-president van de Vlaamse Regering
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid
Martelaarsplein 19
1000 Brussel

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen
8 juli 2010	KP/RS/LDb	Advies 2010/12	
vragen naar / e-mail	**telefoonnummer**	**datum**	
roos.vandecruys@iv.vlaanderen.be	02 553 50 32	15 september 2010	

Betreft: Briefadvies over de BLEU-investeringsakkoorden met Montenegro, Togo en Kosovo

Mijnheer de minister,

Tijdens haar vergadering van 2 juli 2010 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan de voorontwerpen van decreet houdende instemming met de overeenkomsten inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen tussen enerzijds de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (hierna: "BLEU") en anderzijds Montenegro, ondertekend op 16 februari 2010, Kosovo, ondertekend op 9 maart 2010, en Togo, ondertekend op 6 juni 2009. Zij vroeg de minister-president, tevens bevoegd voor economie, buitenlands beleid, landbouw en plattelandsbeleid, hierover het advies in te winnen van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (hierna: "de Raad"). Na bespreking op zijn vergadering van 10 september 2010 keurde de Raad onderhavig advies goed.

Gezien de gelijkaardige problematiek die aan de hogergenoemde overeenkomsten ten grondslag ligt, opteert de Raad ervoor om één advies te wijden aan de drie overeenkomsten. Bovendien ging hij in voorgaande adviezen, nl. Advies 2009/17 over de BLEU-investeringsakkoorden met Colombia, Oman en Qatar en Advies 2010/7 over de BLEU-investeringsakkoorden met Barbados, Panama en Tadzjikistan, reeds dieper in op de achtergrond en problematiek van de BLEU-akkoorden.[1]

De Raad stelt vast dat de Vlaamse Regering, naast haar voornemen uit het Regeerakkoord, in haar besluit over de ontwerp Vlaamse strategie duurzame ontwikkeling (VR 2010 2307 DOC 0743Bis) opnieuw ervoor koos om "in het kader van het Gemeenschappelijk Handels- en Investeringsbeleid van de EU ervoor te ijveren dat specifieke arbeids -en milieuclausules systematisch worden opgenomen in de onderhandelingen met derde landen. Dat geldt tevens voor de onderhandelingen voor het afsluiten van internationale handels- en investeringsakkoorden waar Vlaanderen bij betrokken is. De bilaterale BLEUinvesteringsakkoorden zijn daarvan een voorbeeld."

De Raad vindt het belangrijk dat Vlaanderen zich inschakelt in de internationale economie. De BLEU-investeringsakkoorden kunnen een rol spelen in het aanhalen van de economische banden met deze drie partnerlanden. De Raad formuleert hieronder kort enkele aandachtspunten bij de drie BLEU-akkoorden.

[1] SARiV, *BLEU-investeringsakkoorden met Colombia, Oman en Qatar*, Advies 2009/17, 15 juni 2009; SARiV, *BLEU-investeringsakkoorden met Barbados, Panama en Tadzjikistan*, Advies 2010/7, 14 juni 2009.

STRATEGISCHE ADVIESRAAD INTERNATIONAAL VLAANDEREN
Flemish Foreign Affairs Council

VLAANDEREN PAST JE PERFECT

1. Aandachtspunten bij de akkoorden

De nota's aan de Vlaamse Regering en de memories van toelichting van de drie overeenkomsten vermelden dat de Europese Commissie binnenkort een regelgevend kader zal voorstellen over de geldigheid van bestaande bilaterale investeringsakkoorden en een overgangsperiode voor lopende procedures. De Commissie heeft inderdaad op 7 juli 2010 een voorstel daartoe gedaan. Bij de definitieve goedkeuring moeten de nota's en de memories van toelichting in die zin aangepast worden. De Raad zal op dit nieuw Europees kader ingaan in een ander advies. Tevens wordt in de memorie van toelichting bij deze bilaterale investeringsakkoorden reeds aangegeven dat zij niet altijd voldoen aan de Europese regels. Het is aangewezen dat bij de afhandeling van andere dossiers over zulke akkoorden, hiermee voorafgaand wordt rekening gehouden.

1.1. Montenegro

De Vlaamse Regering heeft in haar Regeerakkoord een nieuwe focus aangekondigd op de Westelijke Balkan. De Raad zou graag geïnformeerd worden over de wijze waarop de Vlaamse Regering hieraan invulling wil geven. Uit de cijfers van de memorie van toelichting blijkt dat de economische relaties tussen Vlaanderen en Montenegro eerder beperkt zijn. De Raad hoopt dat het sluiten van dit BLEU-investeringsakkoord bijdraagt tot de verdere uitbouw van de relaties. De Balkanlanden vormen een interessant gebied voor investeringen. Dit geldt in het bijzonder voor Montenegro aangezien het reeds gebruik maakt van de euro sinds 2002 (evenwel zonder lid te zijn van de eurozone). Bovendien heeft de EU een Stabilisatie- en Associatieovereenkomst gesloten met Montenegro. Deze trad in werking op 1 mei 2010. De Raad gaf hierover advies op 19 maart 2008 (zie Advies 2008/5).

De Raad verwelkomt de kleine aanpassing aan artikel 8, lid 1, van de BLEU-typetekst om het in overeenstemming te brengen met het Europees recht inzake vrij kapitaalverkeer. De Raad herhaalt echter zijn oproep uit zijn vorig BLEU-advies (Advies 2010/7) om de BLEU-typetekst aan te passen.

De Raad stelde verder nog een kleine materiële fout vast. In de tekst van het akkoord is ook sprake van een Montenegrijnse taalversie. In de nota aan de Vlaamse Regering is enkel sprake van een Nederlandse, Franse en Engelse versie.

1.2. Togo

De Raad vindt het positief dat de BLEU de kans heeft gegrepen om de onderhandelingen over dit akkoord te laten plaatsvinden met steun van UNCTAD in Genève in 2002. De onderhandelingen werden daar namelijk gegroepeerd samen met enkele andere landen ter ondersteuning van de minst ontwikkelde landen. Dit maakt een bundeling van expertise en een beperking van de kosten mogelijk. De Raad betreurt dat het daarna nog duurde tot 6 juni 2006 vooraleer de overeenkomst ondertekend werd en dat het daarna opnieuw bijna een jaar duurde tot het Departement internationaal Vlaanderen de verdragstekst ontving. Op basis van een consultatie van de NADIA-databank kon de Raad niet vaststellen wat intussen met de akkoorden met Guinee en Tsjaad, die tegelijkertijd werden onderhandeld, gebeurde. Mogelijk wachten deze ook nog steeds op verdere afhandeling.

Wat betreft de inhoud van de overeenkomst is de Raad verheugd dat Togo de artikelen betreffende arbeid en milieu uit de BLEU-typetekst heeft overgenomen. Hij verwelkomt ook de aanpassing aan artikel 4, waarin reeds rekening wordt gehouden met toekomstige regionale organisaties. Hij merkt echter op dat, in tegenstelling tot de twee andere akkoorden die hier voorliggen, artikel 8 inzake overmakingen niet is aangepast om het in overeenstemming te brengen met het Europees recht. Gelet op het feit dat dit dossier al 8 jaar aansleept, was het misschien beter geweest om de tekst eerst aan te passen en een geamendeerde tekst voor te leggen ter goedkeuring.

De Raad is benieuwd of de overeenkomst zal bijdragen tot een stijging van de investeringen in Togo, dat volgens de memorie van toelichting tot hiertoe slechts een bescheiden hoeveelheid (buitenlandse) investeringen kan aantrekken. Om de economische relaties tussen Vlaanderen en Togo verder uit te bouwen is tevens de nieuwe lijn Brussel-Lomé van Brussels Airlines vanaf juli 2010 interessant.

1.3. Kosovo

Gezien de instabiele politieke situatie na de eenzijdige onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo op 17 februari 2008 is het moeilijk om investeringen aan te trekken. Mogelijks kunnen het advies van het Internationaal Gerechtshof van 22 juli 2010 over de onafhankelijkheidsverklaring en de resolutie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties van 9 september 2010, gezamenlijk voorbereid door Servië en de Europese Unie, over de samenwerking met Kosovo wel een positieve invloed hierop hebben.[2] Volgens de memorie van toelichting behoort Kosovo tot de sterkste groeilanden van Europa, maar tegelijk tot de armste. Het heeft geen eigen arbeidswetgeving. Toch heeft Kosovo bijna de volledige typetekst aanvaard. Artikel 6, lid 3, is wel aangepast omdat Kosovo geen lid is van de Internationale Arbeidsorganisatie. Ook artikel 8, lid 1, werd aangepast, zoals in het akkoord met Montenegro.

Vlaanderen ontwikkelde reeds vóór de onafhankelijkheidsverklaring banden met Kosovo. Het Vlaams Parlement speelde hierin een actieve rol (o.m. door de ontvangst van toenmalig president Rugova). Ook onmiddellijk na het uitroepen van de onafhankelijkheid gaf de Vlaamse Regering de wens te kennen om nauwere relaties te ontwikkelen met Kosovo. In het kader van de samenwerking met Centraal- en Oost-Europa nam Geert Bourgeois, toenmalig minister voor Buitenlands Beleid, Kosovo uitdrukkelijk op in de lijst van landen die voor subsidiëring van samenwerkingsprojecten in aanmerking kwamen. Een intentieverklaring tot samenwerking werd eveneens ondertekend met de nieuwe Kosovaarse Regering. Het BLEU-investeringsakkoord vormt een aanvulling in het aanhalen van de economische banden.

2. Conclusie

De Raad neemt kennis van de ontwerpen van instemmingsdecreet en verwijst naar zijn vroegere adviezen met betrekking tot de BLEU-akkoorden. Hij herhaalt ook zijn vraag aan de Vlaamse Regering om het BLEU-typeakkoord in overeenstemming te brengen met de Europese regelgeving.

Hoogachtend,

Prof. Dr. Jan Wouters
Voorzitter SARiV

Freddy Evens
Secretaris SARiV

[2] X, “EU welcomes adoption of UN resolution on Kosovo”, in *Europolitics* No. 4040, 13 september 2010, p.12.; INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE, *Accordance with international law of the unilateral declaration of independence in respect of Kosovo*, Press release No. 2010/25, 22 juli 2010.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

LM

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 48.787/1
VAN 21 OKTOBER 2010

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling Wetgeving, eerste kamer, op 1 oktober 2010 door de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid verzocht hem, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en Montenegro, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Podgorica op 16 februari 2010", heeft het volgende advies gegeven:

SG 48.787/1

Aan het einde van de overeenkomst, na artikel 13, wordt bepaald dat de Nederlandse, de Franse, de Montenegrijnse en de Engelse tekst gelijkelijk authentiek zijn, doch dat in geval van verschil in interpretatie de Engelse tekst doorslaggevend is.

Het is derhalve raadzaam om ook de Engelse tekst aan de leden van het Vlaams Parlement voor te leggen.

Voor het overige zijn bij het ontwerp van decreet geen opmerkingen te maken.

LM 48.787/1

De kamer was samengesteld uit

de Heren	M. VAN DAMME,	kamervoorzitter,
	J. BAERT, W. VAN VAERENBERGH,	staatsraden,
	M. TISON, L. DENYS,	assessoren van de afdeling Wetgeving,
Mevrouw	M. VERSCHRAEGHEN,	toegevoegd griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. P. DEPUYDT, eerste auditeur-afdelingshoofd.

DE GRIFFIER DE VOORZITTER

M. VERSCHRAEGHEN M. VAN DAMME

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en Montenegro, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Podgorica op 16 februari 2010, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel, 10 december 2010.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

BIJLAGE:

Tekst van de overeenkomst

OVEREENKOMST

TUSSEN

DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE,

enerzijds,

EN

MONTENEGRO,

anderzijds,

INZAKE

DE WEDERZIJDSE BEVORDERING EN BESCHERMING VAN INVESTERINGEN

OVEREENKOMST
TUSSEN
DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE,
enerzijds,
EN
MONTENEGRO,
anderzijds,
INZAKE
DE WEDERZIJDSE BEVORDERING EN BESCHERMING VAN INVESTERINGEN

HET KONINKRIJK BELGIË,
HET VLAAMSE GEWEST,
HET WAALSE GEWEST,
en HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST,
alsmede
HET GROOTHERTOGDOM LUXEMBURG,
enerzijds,

en

MONTENEGRO,
anderzijds,

(hierna te noemen "de Overeenkomstsluitende Partijen"),

VERLANGENDE hun economische samenwerking te versterken door voor investeringen door investeerders van de ene Overeenkomstsluitende Partij gunstige voorwaarden te scheppen op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij,

ZIJN het volgende overeengekomen:

ARTIKEL 1

BEGRIPSOMSCHRIJVINGEN

Voor de toepassing van deze Overeenkomst betekent

1. "investeerders":

   a) de "onderdanen", met name elk natuurlijk persoon die volgens de wetgeving van het Koninkrijk België of het Groothertogdom Luxemburg of van Montenegro wordt beschouwd als een onderdaan van het Koninkrijk België of van het Groothertogdom Luxemburg dan wel van Montenegro;

   b) de "vennootschappen", met name elke rechtspersoon die is opgericht in overeenstemming met de wetgeving van het Koninkrijk België of het Groothertogdom Luxemburg of van Montenegro en waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is op het grondgebied van het Koninkrijk België of het Groothertogdom Luxemburg dan wel van Montenegro.

2. "investering": alle soorten vermogensbestanddelen en elke rechtstreekse of onrechtstreekse inbreng in speciën, natura of diensten, die worden geïnvesteerd of geherinvesteerd in welke economische sector ook.

   Als investeringen in de zin van deze Overeenkomst gelden in het bijzonder, doch niet uitsluitend:

   a) roerende en onroerende goederen, alsmede andere zakelijke rechten zoals hypotheken, retentierechten, pandrechten, rechten van vruchtgebruik en soortgelijke rechten;

   b) aandelen, maatschappelijke aandelen en alle andere vormen van deelneming, met inbegrip van minderheidsdeelnemingen dan wel onrechtstreekse deelnemingen, in bedrijven die zijn opgericht op het grondgebied van een der Overeenkomstsluitende Partijen;

   c) obligaties, tegoeden en gelijk welke prestatie die economische waarde heeft;

   d) auteursrechten, rechten van industriële eigendom, technische werkwijzen, handelsnamen en goodwill;

   e) publiekrechtelijke of contractuele concessies, waaronder die tot het opsporen, ontwikkelen, winnen of exploiteren van natuurlijke rijkdommen.

   Veranderingen in de rechtsvorm waarin vermogensbestanddelen en kapitaal werden geïnvesteerd of geherinvesteerd doen geen afbreuk aan de omschrijving ervan als "investering" zoals bedoeld in deze Overeenkomst.

3. "opbrengst": de bedragen die een investering oplevert, en met name, doch niet uitsluitend, winst, intrest, vermogensaanwas, dividenden, royalty's en vergoedingen.

4. "grondgebied":

   a) het grondgebied van het Koninkrijk België en het grondgebied van het Groothertogdom Luxemburg, evenals de zeegebieden, d.w.z. de gebieden op en onder zee die zich voorbij de territoriale wateren van het Koninkrijk België uitstrekken en waarin het, overeenkomstig het internationaal recht, soevereine rechten en rechtsmacht uitoefent met het oog op de opsporing, de winning en het behoud van de natuurlijke rijkdommen;

   b) het grondgebied van Montenegro, evenals de zeegebieden, d.w.z. de gebieden op en onder zee die zich voorbij de territoriale wateren van Montenegro uitstrekken en waarin zij, overeenkomstig het internationaal recht, soevereine rechten en rechtsmacht uitoefent met het oog op de opsporing, de winning en het behoud van de natuurlijke rijkdommen.

5. "Milieuwetgeving": de wetgeving van de Overeenkomstsluitende Partijen, of bepalingen uit die wetgeving, die in hoofdzaak gericht is op de bescherming van het milieu dan wel het voorkomen van enig gevaar voor het leven of de gezondheid van mens, dier of plant door:

   a) het voorkomen, verminderen of beheersen van de uitstoot, de lozing of de emissie van verontreinigende stoffen en contaminanten;

   b) het beheersen van milieugevaarlijke of toxische chemicaliën, stoffen, materialen en afvalstoffen, en het verspreiden van desbetreffende informatie;

   c) het beschermen of in stand houden van in het wild levende dier- en plantensoorten, met inbegrip van bedreigde soorten, hun habitat en speciaal beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de Overeenkomstsluitende Partij.

6. "Arbeidswetgeving": de wetgeving van het Koninkrijk België of het Groothertogdom Luxemburg of van Montenegro, of bepalingen uit die wetgeving die rechtstreeks verband houden met de volgende internationaal erkende rechten van werknemers:

   a) het recht op vereniging;

   b) het recht op organisatie en collectieve onderhandeling;

   c) het verbod op het gebruik van enige vorm van dwang- of slavenarbeid;

   d) een minimumleeftijd voor de tewerkstelling van kinderen;

   e) redelijke arbeidsomstandigheden op het gebied van minimumloon, aantal werkuren, veiligheid en gezondheid.

ARTIKEL 2

BEVORDERING VAN INVESTERINGEN

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij bevordert op haar grondgebied investeringen van investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij en laat zodanige investeringen toe in overeenstemming met haar wetgeving.

2. Met name elke Overeenkomstsluitende Partij staat het sluiten en uitvoeren toe van licentieovereenkomsten en overeenkomsten inzake commerciële, administratieve of technische bijstand, voor zover deze activiteiten verband houden met zodanige investeringen.

ARTIKEL 3

BESCHERMING VAN INVESTERINGEN

1. Alle investeringen door investeerders van een der Overeenkomstsluitende Partijen genieten op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij een eerlijke en rechtvaardige behandeling.

2. Onder voorbehoud van maatregelen die noodzakelijk zijn voor de handhaving van de openbare orde, genieten deze investeringen een voortdurende bescherming en zekerheid, met uitsluiting van elke onredelijke of discriminatoire maatregel die, in rechte of in feite, het beheer, de instandhouding, het gebruik, het genot of de liquidatie van deze investeringen zou kunnen belemmeren.

ARTIKEL 4

NATIONALE BEHANDELING EN MEESTBEGUNSTIGINGSBEHANDELING

1. In alle aangelegenheden met betrekking tot de behandeling van investeringen genieten de investeerders van elke Overeenkomstsluitende Partij op het grondgebied van de andere Partij de nationale behandeling en de behandeling van meest begunstigde natie.

2. Met betrekking tot de werking, het beheer, het onderhoud, het gebruik, het genot, de verkoop of de vervreemding van investeringen dient elke Overeenkomstsluitende Partij investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij op haar grondgebied een behandeling toe te kennen die niet minder gunstig is dan de behandeling die wordt toegekend aan haar eigen investeerders of de investeerders van een andere Staat, zo laatstgenoemde behandeling gunstiger is.

3. Deze behandeling behelst geenszins de voorrechten die door een Overeenkomstsluitende Partij worden verleend aan investeerders van een derde Staat in het kader van diens participatie in of associatie met een vrijhandelszone, een douane-unie, een gemeenschappelijke markt of enige andere vorm van regionale economische organisatie.

4. Het bepaalde in dit artikel is niet van toepassing op belastingzaken.

ARTIKEL 5

MILIEU

1. In het besef dat elke Overeenkomstsluitende Partij het recht heeft haar eigen niveau van nationale milieubescherming te bepalen en de beleidslijnen en prioriteiten ter zake van milieu en ontwikkeling vast te leggen alsmede haar milieuwetgeving dienovereenkomstig aan te nemen of te wijzigen, dient elke Overeenkomstsluitende Partij erop toe te zien dat haar wetgeving een hoog niveau van milieubescherming waarborgt en dient zij alles in het werk te stellen om voornoemde wetgeving voortdurend bij te sturen.

2. De Overeenkomstsluitende Partijen erkennen dat het niet passend is de nationale milieuwetgeving te versoepelen teneinde investeringen aan te moedigen. Elke Overeenkomstsluitende Partij dient er dan ook op toe te zien dat geen vrijstelling of enige andere afwijking van deze wetgeving wordt toegestaan en dat ook geen mogelijkheid tot vrijstelling of andere afwijking wordt geboden teneinde het doen, onderhouden of uitbreiden van een investering op haar grondgebied aan te moedigen.

3. De Overeenkomstsluitende Partijen bevestigen andermaal de verbintenissen die ze zijn aangegaan op grond van internationale milieu-overeenkomsten, waarmee ze hebben ingestemd. Ze zien erop toe dat voornoemde verbintenissen ten volle worden erkend en beschermd middels hun nationale wetgeving.

4. De Overeenkomstsluitende Partijen erkennen dat de onderlinge samenwerking hen meer mogelijkheden biedt om de normen op het gebied van milieubescherming bij te sturen. Op vraag van de ene Overeenkomstsluitende Partij stemt de andere Overeenkomstsluitende Partij ermee in deskundigenoverleg te houden over eender welk onderwerp dat onder dit artikel ressorteert.

ARTIKEL 6

ARBEID

1. In het besef dat elke Overeenkomstsluitende Partij het recht heeft haar eigen normen ter bescherming van de arbeid vast te leggen en haar arbeidswetgeving dienovereenkomstig aan te nemen of te wijzigen, dient elke Overeenkomstsluitende Partij erop toe te zien dat haar wetgeving arbeidsnormen vastlegt die in overeenstemming zijn met de internationaal erkende rechten van de werknemers, als bepaald in het 6e lid van Artikel 1, en dient ze deze voortdurend bij te sturen.

2. De Overeenkomstsluitende Partijen erkennen dat het niet passend is de nationale arbeidswetgeving te versoepelen teneinde investeringen aan te moedigen. Elke Overeenkomstsluitende Partij dient er dan ook op toe te zien dat geen vrijstelling of enige andere afwijking van deze wetgeving wordt toegestaan en dat ook geen mogelijkheid tot vrijstelling of andere afwijking wordt geboden teneinde het doen, onderhouden of uitbreiden van een investering op haar grondgebied aan te moedigen.

3. De Overeenkomstsluitende Partijen bevestigen andermaal de verbintenissen die ze zijn aangegaan als lid van de Internationale Arbeidsorganisatie alsmede hun verbintenissen op grond van de Verklaring van de IAO over de fundamentele principes en rechten met betrekking tot werk en de follow-up ervan. De Overeenkomstsluitende Partijen zien erop toe dat de arbeidsbeginselen en de internationaal erkende rechten van de werknemers, als bepaald in het 6e lid van Artikel 1, worden erkend en beschermd middels hun nationale wetgeving.

4. De Overeenkomstsluitende Partijen erkennen dat de onderlinge samenwerking hen meer mogelijkheden biedt om de arbeidsnormen bij te sturen. Op vraag van de ene Overeenkomstsluitende Partij stemt de andere Overeenkomstsluitende Partij ermee in deskundigenoverleg te houden over eender welk onderwerp dat onder dit artikel ressorteert.

ARTIKEL 7

ONTNEMING EN EIGENDOMSBEPERKING

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij verbindt zich geen enkele maatregel tot onteigening of nationalisatie noch enige andere maatregel te treffen die tot gevolg heeft dat aan de investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij rechtstreeks of onrechtstreeks de hun toebehorende investeringen op haar grondgebied worden ontnomen.

2. Wanneer om redenen van openbaar nut, veiligheid of nationaal belang van het bepaalde in het eerste lid moet worden afgeweken, dienen de volgende voorwaarden te worden vervuld:

   a) de maatregelen worden genomen met inachtneming van een behoorlijke rechtsgang;

   b) de maatregelen zijn niet discriminatoir of in strijd met bijzondere verbintenissen;

   c) de maatregelen gaan vergezeld van voorzieningen voor de betaling van een billijke en reële schadeloosstelling.

3. Deze schadeloosstelling is gelijk aan de marktwaarde van de investering op de dag voordat de maatregelen tot onteigening of nationalisatie worden genomen of openbaar gemaakt.

   De schadeloosstelling wordt uitgekeerd in een omwisselbare munt. Ze moet zonder onnodige vertraging worden uitbetaald en vrij kunnen worden overgemaakt. Vanaf het tijdstip waarop het bedrag van de schadeloosstelling wordt vastgelegd tot op de datum waarop het moet worden uitgekeerd, levert de schadeloosstelling intrest op tegen het normale banktarief.

4. Aan investeerders van de ene Overeenkomstsluitende Partij die met betrekking tot hun investeringen verliezen lijden wegens oorlog of een ander gewapend conflict, revolutie, een nationale noodtoestand of opstand op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij, wordt door laatstgenoemde, wat de restitutie, schadevergoeding, schadeloosstelling of een andere regeling betreft, een behandeling toegekend die ten minste gelijk is aan die welke die Overeenkomstsluitende Partij aan investeerders van de meestbegunstigde natie toekent.

ARTIKEL 8

OVERMAKINGEN

1. Onverminderd de maatregelen die door de Europese Unie werden of zullen worden genomen, verleent elke Overeenkomstsluitende Partij de investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij de toelating om alle met een investering verband houdende uitkeringen vrij over te maken. Deze omvatten in het bijzonder:

   a) bedragen bestemd om de investering tot stand te brengen, te behouden of uit te breiden;

   b) bedragen bestemd voor het nakomen van contractuele verbintenissen, met inbegrip van de bedragen die nodig zijn voor de terugbetaling van leningen, royalty's en andere betalingen voortvloeiend uit licenties, franchises, concessies en andere soortgelijke rechten, alsmede de bezoldiging van het geëxpatrieerd personeel;

   c) de opbrengsten uit investeringen;

   d) de opbrengst uit de gehele of gedeeltelijke liquidatie van investeringen, met inbegrip van meerwaarden of verhogingen van het geïnvesteerde kapitaal;

   e) de in toepassing van Artikel 7 uitgekeerde schadeloosstelling.

2. De onderdanen van beide Overeenkomstsluitende Partijen, die uit hoofde van een investering toelating hebben gekregen om op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij te werken, is het tevens toegestaan een evenredig deel van hun bezoldiging over te maken naar hun land van herkomst.

3. Alle overmakingen gebeuren in vrij inwisselbare munt, tegen de wisselkoers die op de datum van overmaking van toepassing is op contante transacties in de gebruikte munt.

4. Elke Overeenkomstsluitende Partij verleent de nodige vergunningen die vereist zijn om de overmaking zonder onnodige vertraging uit te voeren, zonder andere lasten dan de gebruikelijke heffingen en kosten.

ARTIKEL 9

SUBROGATIE

1. Indien één der Overeenkomstsluitende Partijen dan wel een openbare instelling van deze Partij een schadeloosstelling uitkeert aan haar eigen investeerders op grond van een voor een investering verleende waarborg, erkent de andere Overeenkomstsluitende Partij dat de eerstgenoemde Overeenkomstsluitende Partij of de desbetreffende openbare instelling in de rechten van de investeerders is getreden.

2. In verband met de overgedragen rechten kan de andere Overeenkomstsluitende Partij jegens de verzekeraar die in de rechten van de schadeloosgestelde investeerders is getreden, de verplichtingen laten gelden die wettelijk of contractueel op de investeerders rusten.

ARTIKEL 10

TOEPASBARE REGELS

Wanneer een vraagstuk omtrent investeringen wordt geregeld bij deze Overeenkomst en bij de nationale wetgeving van de ene Overeenkomstsluitende Partij dan wel bij internationale overeenkomsten waarbij de Partijen partij zijn of op een later tijdstip kunnen worden, kunnen de investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij aanspraak maken op de bepalingen die voor hen het meest gunstig zijn.

ARTIKEL 11

SPECIFIEKE OVEREENKOMSTEN

1. Investeringen waarvoor een specifieke overeenkomst is gesloten tussen een van de Overeenkomstsluitende Partijen en investeerders van de andere Partij zijn onderworpen aan de bepalingen van deze Overeenkomst en aan die van de specifieke overeenkomst.

2. Elke Overeenkomstsluitende Partij staat te allen tijde in voor het naleven van de verbintenissen die zij jegens investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij is aangegaan.

ARTIKEL 12

REGELING VAN INVESTERINGSGESCHILLEN

1. Van elk investeringsgeschil tussen een investeerder van de ene Overeenkomstsluitende Partij en de andere Overeenkomstsluitende Partij wordt schriftelijk kennis gegeven door de eerste Partij die een vordering instelt. De kennisgeving gaat vergezeld van een behoorlijk toegelichte nota.

   De Partijen dienen ernaar te streven geschillen in de mate van het mogelijke te regelen door onderhandeling, indien nodig door deskundig advies in te winnen van een derde partij dan wel door bemiddeling tussen de Overeenkomstsluitende Partijen langs diplomatieke weg.

2. Wanneer de bij het geschil betrokken partijen niet rechtstreeks tot een minnelijke schikking zijn gekomen of het geschil niet door bemiddeling langs diplomatieke weg hebben kunnen regelen binnen zes maand na ontvangst van de kennisgeving, wordt het, naar keuze van de investeerder, voorgelegd aan hetzij de bevoegde rechtsmacht van de Staat waar de investering werd gedaan, hetzij onderworpen aan internationale arbitrage.

   Elke Overeenkomstsluitende Partij geeft daartoe haar voorafgaande en onherroepelijke toestemming elk geschil aan zodanige arbitrage te onderwerpen. Deze toestemming houdt in dat beide Partijen afstand doen van het recht om de uitputting van alle nationale administratieve en rechtsmiddelen te verzoeken.

3. In geval van internationale arbitrage, wordt het geschil naar keuze van de investeerder voorgelegd aan één van de volgende instellingen:

   - een scheidsgerecht ad hoc, ingesteld volgens de arbitrageregels van de Commissie van de Verenigde Naties voor Internationaal Handelsrecht (U.N.C.I.T.R.A.L.);

   - het Internationale Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen (I.C.S.I.D.), dat is opgericht krachtens het Verdrag inzake de beslechting van geschillen met betrekking tot investeringen tussen Staten en onderdanen van andere Staten, dat op 18 maart 1965 te Washington voor ondertekening werd opengesteld, wanneer elke Staat die Partij is bij deze Overeenkomst partij is geworden bij bedoeld Verdrag. Zolang niet aan deze vereiste is voldaan, stemt elke Overeenkomstsluitende Partij ermee in dat het geschil aan arbitrage wordt onderworpen overeenkomstig de regels van de Aanvullende Voorziening van het I.C.S.I.D.:

     - het Scheidsgerecht van de Internationale Kamer van Koophandel in Parijs;

     - het Instituut voor Arbitrage van de Kamer van Koophandel in Stockholm.

   Indien wordt overgegaan tot de arbitrageprocedure op initiatief van een Overeenkomstsluitende Partij, verzoekt die Partij de desbetreffende investeerder schriftelijk het scheidsgerecht aan te wijzen waaraan het geschil zal worden voorgelegd.

4. Geen van de bij een geschil betrokken Overeenkomstsluitende Partijen, zal in enig stadium van de arbitrageprocedure of van de uitvoering van een scheidsrechterlijke uitspraak als bezwaar kunnen aanvoeren dat de investeerder die tegenpartij is bij het geschil, een vergoeding ter uitvoering van een verzekeringspolis of van de in Artikel 9 van deze Overeenkomst vermelde waarborg heeft ontvangen, die het geheel of een gedeelte van zijn verliezen dekt.

5. De uitspraken van het scheidsgerecht zijn onherroepelijk en bindend voor de partijen bij het geschil. Elke Overeenkomstsluitende Partij verbindt zich ertoe ze uit te voeren overeenkomstig haar nationale wetgeving.

ARTIKEL 13

GESCHILLEN TUSSEN DE OVEREENKOMSTSLUITENDE PARTIJEN BETREFFENDE DE UITLEGGING OF TOEPASSING VAN DEZE OVEREENKOMST

1. Geschillen betreffende de uitlegging of uitvoering van deze Overeenkomst worden zoveel mogelijk langs diplomatieke weg beslecht.

2. Wanneer een geschil niet langs diplomatieke weg kan worden beslecht, wordt het voorgelegd aan een gemengde commissie bestaande uit vertegenwoordigers van beide Partijen. Deze Commissie komt op verzoek van de meest gerede Overeenkomstsluitende Partij en zonder onnodige vertraging bijeen.

3. Indien de gemengde commissie het geschil niet kan regelen, wordt het op verzoek van een der Overeenkomstsluitende Partijen onderworpen aan een scheidsgerecht ad hoc dat voor elk geval afzonderlijk wordt samengesteld:

   Elke Overeenkomstsluitende Partij benoemt een scheidsman binnen een tijdspanne van twee maanden vanaf de datum waarop een der Overeenkomstsluitende Partijen de andere Overeenkomstsluitende Partij in kennis heeft gesteld van haar voornemen het geschil aan arbitrage te onderwerpen. Binnen twee maanden na hun benoeming benoemen de twee scheidsmannen in onderling overleg een onderdaan van een derde Staat tot voorzitter van het scheidsgerecht.

   Indien deze termijnen worden overschreden, kan een der Overeenkomstsluitende Partijen de Voorzitter van het Internationale Gerechtshof verzoeken de noodzakelijke benoeming(en) te verrichten.

   Indien de Voorzitter van het Internationale Gerechtshof onderdaan is van een Overeenkomstsluitende Partij of van een Staat waarmee een der Overeenkomstsluitende Partijen geen diplomatieke banden heeft of indien hij om een andere reden verhinderd is genoemde functie uit te oefenen, wordt de Vice-Voorzitter van het Internationale Gerechtshof verzocht de benoeming(en) te verrichten.

4. Het aldus samengestelde scheidsgerecht stelt zijn eigen procedureregels vast. Het doet uitspraak bij meerderheid van stemmen; de uitspraken zijn onherroepelijk en bindend voor de Overeenkomstsluitende Partijen.

5. Elke Overeenkomstsluitende Partij draagt de kosten van de door haar benoemde scheidsman. De kosten die voortvloeien uit de benoeming van de derde scheidsman en de ambtelijke kosten van het gerecht worden gelijkelijk door de Overeenkomstsluitende Partijen gedragen.

ARTIKEL 14

VORIGE INVESTERINGEN

Deze Overeenkomst is eveneens van toepassing op investeringen die vóór de inwerkingtreding van deze overeenkomst werden gedaan door investeerders van een Overeenkomstsluitende Partij op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij, in overeenstemming met de wetten en voorschriften van laatstgenoemde.

ARTIKEL 15

INWERKINGTREDING EN DUUR

1. Deze Overeenkomst treedt in werking een maand na de datum waarop de Overeenkomstsluitende Partijen de akten van bekrachtiging hebben uitgewisseld. Ze blijft van kracht gedurende een tijdvak van tien jaar.

Tenzij ten minste zes maanden vóór de datum van het verstrijken van de geldigheidsduur door een van beide Overeenkomstsluitende Partijen mededeling van beëindiging is gedaan, wordt deze Overeenkomst stilzwijgend verlengd voor een tijdvak van tien jaar, met dien verstande dat elke Overeenkomstsluitende Partij zich het recht voorbehoudt de Overeenkomst te beëindigen met inachtneming van een opzegtermijn van ten minste zes maanden vóór de datum van het verstrijken van de lopende geldigheidsduur.

2. Ten aanzien van investeringen die vóór de datum van beëindiging van de Overeenkomst zijn gedaan, blijft deze van kracht gedurende een tijdvak van tien jaar vanaf de datum van beëindiging.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekende vertegenwoordigers, naar behoren gemachtigd door hun onderscheiden Regeringen, deze Overeenkomst hebben ondertekend.

GEDAAN te Podgorica, op 16 februari 2010, in tweevoud in de Nederlandse, de Franse, de Montenegrijnse en de Engelse taal, zijnde alle teksten gelijkelijk authentiek. In geval van verschil in interpretatie is de Engelse tekst doorslaggevend.

VOOR DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE:

Voor het Koninkrijk België:
Voor het Vlaamse Gewest:
Voor het Waalse Gewest:
Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

Yves LETERME
Eerste Minister

Voor het Groothertogdom Luxemburg:

VOOR MONTENEGRO:

Milo DJUKANOVIC
Eerste Minister

AGREEMENT

BETWEEN

THE BELGIUM-LUXEMBOURG ECONOMIC UNION,

on the one hand,

AND

MONTENEGRO,

on the other hand,

ON

THE RECIPROCAL PROMOTION AND PROTECTION OF INVESTMENTS

AGREEMENT
BETWEEN
THE BELGIUM-LUXEMBOURG ECONOMIC UNION,
on the one hand,
AND
MONTENEGRO,
on the other hand,
ON
THE RECIPROCAL PROMOTION AND PROTECTION OF INVESTMENTS

THE KINGDOM OF BELGIUM,
THE WALLOON REGION,
THE FLEMISH REGION,
and THE BRUSSELS-CAPITAL REGION,
as well as
THE GRAND-DUCHY OF LUXEMBOURG,
on the one hand,

and

MONTENEGRO,
on the other hand,

(hereinafter referred to as "the Contracting Parties"),

DESIRING to strengthen their economic cooperation by creating favourable conditions for investments by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party,

HAVE AGREED as follows:

ARTICLE 1

DEFINITIONS

For the purpose of this Agreement,

1. The term "investors" shall mean:

   a) the "nationals", i.e. any natural person who, according to the legislation of the Kingdom of Belgium, of the Grand-Duchy of Luxembourg or of Montenegro, is considered as a citizen of the Kingdom of Belgium, of the Grand-Duchy of Luxembourg or of Montenegro respectively;

   b) the "companies", i.e. any legal person constituted in accordance with the legislation of the Kingdom of Belgium, of the Grand-Duchy of Luxembourg or of Montenegro and having its registered office in the territory of the Kingdom of Belgium, of the Grand-Duchy of Luxembourg or of Montenegro respectively.

2. The term "investments" shall mean any kind of assets and any direct or indirect contribution in cash, in kind or in services, invested or reinvested in any sector of economic activity.

   The following shall more particularly, though not exclusively, be considered as investments for the purpose of this Agreement:

   a) movable and immovable property as well as any other rights in rem, such as mortgages, liens, pledges, usufruct and similar rights;

   b) shares, corporate rights and any other kind of shareholdings, including minority or indirect ones, in companies constituted in the territory of one Contracting Party;

   c) bonds, claims to money and to any performance having an economic value;

   d) copyrights, industrial property rights, technical processes, trade names and goodwill;

   e) concessions granted under public law or under contract, including concessions to explore, develop, extract or exploit natural resources.

   Changes in the legal form in which assets and capital have been invested or reinvested shall not affect their designation as "investments" for the purpose of this Agreement.

3. The term "returns" shall mean the proceeds of an investment and shall include in particular, though not exclusively, profits, interests, capital increases, dividends, royalties and fees.

4. The term "territory" shall apply to:

   a) the territory of the Kingdom of Belgium and to the territory of the Grand-Duchy of Luxembourg, as well as to the maritime areas, i.e. the marine and underwater areas which extend beyond the territorial waters of the Kingdom of Belgium upon which it exercises, in accordance with international law, its sovereign rights and its jurisdiction for the purpose of exploring, exploiting and preserving natural resources;

   b) the territory of Montenegro, as well as to the maritime areas, i.e. the marine and underwater areas which extend beyond the territorial waters of Montenegro upon which it exercises, in accordance with international law, its sovereign rights and its jurisdiction for the purpose of exploring, exploiting and preserving natural resources.

5. The terms "environmental legislation" shall mean any legislation of the Contracting Parties, or provision thereof, the primary purpose of which is the protection of the environment, or the prevention of a danger to human, animal, or plant life or health, through:

   a) the prevention, abatement or control of the release, discharge, or emission of pollutants or environmental contaminants;

   b) the control of environmentally hazardous or toxic chemicals, substances, materials and wastes, and the dissemination of information related thereto;

   c) the protection or conservation of wild flora or fauna, including endangered species, their habitat, and specially protected natural areas in the Contracting Party's territory.

6. The terms "labour legislation" shall mean legislation of the Kingdom of Belgium, of the Grand-Duchy of Luxembourg or of Montenegro, or provisions thereof, that are directly related to the following internationally recognised labour rights:

   a) the right of association;

   b) the right to organise and bargain collectively;

   c) a prohibition on the use of any form of forced or compulsory labour;

   d) a minimum age for the employment of children;

   e) acceptable conditions of work with respect to minimum wages, hours of work, and occupational safety and health.

ARTICLE 2

PROMOTION OF INVESTMENTS

1. Each Contracting Party shall promote investments in its territory by investors of the other Contracting Party and shall accept such investments in accordance with its legislation.

2. In particular, each Contracting Party shall authorise the conclusion and the fulfilment of license contracts and commercial, administrative or technical assistance agreements, as far as these activities are in connection with such investments,

ARTICLE 3

PROTECTION OF INVESTMENTS

1. All investments made by investors of one Contracting Party shall enjoy a fair and equitable treatment in the territory of the other Contracting Party.

2. Except for measures required to maintain public order, such investments shall enjoy continuous protection and security, i.e. excluding any unjustified or discriminatory measure which could hinder, either in law or in practice, the management, maintenance, use, possession or liquidation thereof.

ARTICLE 4

NATIONAL TREATMENT AND MOST FAVOURED NATION

1. In all matters relating to the treatment of investments, the investors of each Contracting Party shall enjoy national treatment and most-favoured-nation treatment in the territory of the other Contracting Party.

2. With respect to the operation, management, maintenance, use, enjoyment and sale or other disposal of investments, each Contracting Party shall accord, on its territory, to investors of the other Contracting Party, treatment no less favourable than that granted to its own investors or to investors of any other State if the latter is more favourable.

3. This treatment shall not include the privileges granted by one Contracting Party to investors of a third State by virtue of its participation or association in a free trade zone, customs union, common market or any other form of regional economic organisation.

4. The provisions of this article do not apply to tax matters.

ARTICLE 5

ENVIRONMENT

1. Recognising the right of each Contracting Party to establish its own levels of domestic environmental protection and environmental development policies and priorities, and to adopt or modify accordingly its environmental legislation, each Contracting Party shall strive to ensure that its legislation provide for high levels of environmental protection and shall strive to continue to improve this legislation.

2. The Contracting Parties recognise that it is inappropriate to encourage investment by relaxing domestic environmental legislation. Accordingly, each Contracting Party shall strive to ensure that it does not waive or otherwise derogate from, or offer to waive or otherwise derogate from, such legislation as an encouragement for the establishment, maintenance or expansion in its territory of an investment.

3. The Contracting Parties reaffirm their commitments under the international environmental agreements, which they have accepted. They shall strive to ensure that such commitments are fully recognised and implemented by their domestic legislation.

4. The Contracting Parties recognise that co-operation between them provides enhanced opportunities to improve environmental protection standards. Upon request by either Contracting Party, the other Contracting Party shall accept to hold expert consultations on any matter falling under the purpose of this Article.

ARTICLE 6

LABOUR

1. Recognising the right of each Contracting Party to establish its own domestic labour standards, and to adopt or modify accordingly its labour legislation, each Contracting Party shall strive to ensure that its legislation provide for labour standards consistent with the internationally recognised labour rights set forth in paragraph 6 of Article 1 and shall strive to improve those standards in that light.

2. The Contracting Parties recognise that it is inappropriate to encourage investment by relaxing domestic labour legislation. Accordingly, each Contracting Party shall strive to ensure that it does not waive or otherwise derogate from, or offer to waive or otherwise derogate from, such legislation as an encouragement for the establishment, maintenance or expansion in its territory of an investment.

3. The Contracting Parties reaffirm their obligations as members of the International Labour Organisation and their commitments under the International Labour Organisation Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work and its Follow-up. The Contracting Parties shall strive to ensure that such labour principles and the internationally recognised labour rights set forth in paragraph 6 of Article 1 are recognised and protected by domestic legislation.

4. The Contracting Parties recognise that co-operation between them provides enhanced opportunities to improve labour standards. Upon request by either Contracting Party, the other Contracting Party shall accept to hold expert consultations on any matter falling under the purpose of this Article.

ARTICLE 7

DEPRIVATION AND LIMITATION OF OWNERSHIP

1. Each Contracting Party undertakes not to adopt any measure of expropriation or nationalisation or any other measure having the effect of directly or indirectly dispossessing the investors of the other Contracting Party of their investments in its territory.

2. If reasons of public purpose, security or national interest require a derogation from the provisions of paragraph 1, the following conditions shall be complied with:

   a) the measures shall be taken under due process of law;

b) the measures shall be neither discriminatory, nor contrary to any specific commitments;

c) the measures shall be accompanied by provisions for the payment of an adequate and effective compensation.

3. Such compensation shall amount to the actual value of the investments on the day before the measures were taken or became public.

Such compensation shall be paid in any convertible currency. It shall be paid without undue delay and shall be freely transferable. It shall bear interest at the normal commercial rate from the date of the determination of its amount until the date of its payment.

4. Investors of one Contracting Party whose investments suffer losses owing to war or other armed conflict, revolution, a state of national emergency or revolt in the territory of the other Contracting Party shall be granted by the latter Contracting Party a treatment, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement, at least equal to that which the latter Contracting Party grants to the investors of the most favoured nation.

ARTICLE 8

TRANSFERS

1. Without prejudice to the measures adopted or to be adopted by the European Union, each Contracting Party shall grant to investors of the other Contracting Party the free transfer of all payments relating to an investment, including more particularly:

a) amounts necessary for establishing, maintaining or expanding the investment;

b) amounts necessary for payments under a contract, including amounts necessary for repayment of loans, royalties and other payments resulting from licences, franchises, concessions and other similar rights, as well as salaries of expatriate personnel;

c) proceeds from investments;

d) proceeds from the total or partial liquidation of investments, including capital gains or increases in the invested capital;

e) compensation paid pursuant to Article 7.

2. The nationals of each Contracting Party who have been authorised to work in the territory of the other Contracting Party in connection with an investment shall also be permitted to transfer an appropriate portion of their earnings to their country of origin.

3. Transfers shall be made in a freely convertible currency at the rate applicable on the day transfers are made to spot transactions in the currency used.

4. Each Contracting Party shall issue the authorisations required to ensure that the transfers can be made without undue delay, with no other expenses than the usual banking costs.

ARTICLE 9

SUBROGATION

1. If one Contracting Party or any public institution of this Party pays compensation to its own investors pursuant to a guarantee providing coverage for an investment, the other Contracting Party shall recognise that the former Contracting Party or the public institution concerned is subrogated into the rights of the investors.

2. As far as the transferred rights are concerned, the other Contracting Party shall be entitled to invoke against the insurer who is subrogated into the rights of the indemnified investors the obligations of the latter under law or contract.

ARTICLE 10

APPLICABLE REGULATIONS

If an issue relating to investments is covered both by this Agreement and by the national legislation of one Contracting Party or by international conventions, existing or to be subscribed to by the Parties in the future, the investors of the other Contracting Party shall be entitled to avail themselves of the provisions that are the most favourable to them.

ARTICLE 11

SPECIFIC AGREEMENTS

1. Investments made pursuant to a specific agreement concluded between one Contracting Party and investors of the other Party shall be covered by the provisions of this Agreement and by those of the specific agreement.

2. Each Contracting Party undertakes to ensure at all times that the commitments it has entered into vis-à-vis investors of the other Contracting Party shall be observed.

ARTICLE 12

SETTLEMENT OF INVESTMENT DISPUTES

1. Any investment dispute between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party shall be notified in writing by the first party to take action. The notification shall be accompanied by a sufficiently detailed memorandum.

   As far as possible, the Parties shall endeavour to settle the dispute through negotiations, if necessary by seeking expert advice from a third party, or by conciliation between the Contracting Parties through diplomatic channels.

2. In the absence of an amicable settlement by direct agreement between the parties to the dispute or by conciliation through diplomatic channels within six months from the notification, the dispute shall be submitted, at the option of the investor, either to the competent jurisdiction of the State where the investment was made, or to international arbitration.

   To this end, each Contracting Party agrees in advance and irrevocably to the settlement of any dispute by this type of arbitration. Such consent implies that both Parties waive the right to demand that all domestic administrative or judiciary remedies be exhausted.

3. In case of international arbitration, the dispute shall be submitted for settlement by arbitration to one of the hereinafter mentioned organisations, at the option of the investor:

   - an ad hoc arbitral tribunal set up according to the arbitration rules laid down by the United Nations Commission on International Trade Law (U.N.C.I.T.R.A.L.);

   - the International Centre for the Settlement of Investment Disputes (I.C.S.I.D.), set up by the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, opened for signature at Washington on March 18, 1965, when each State party to this Agreement has become a party to the said Convention. As long as this requirement is not met, each Contracting Party agrees that the dispute shall be submitted to arbitration pursuant to the Rules of the Additional Facility of the I.C.S.I.D.:

     - the Arbitral Court of the International Chamber of Commerce in Paris;

     - the Arbitration Institute of the Chamber of Commerce in Stockholm.

   If the arbitration procedure has been introduced upon the initiative of a Contracting Party, this Party shall request the investor involved in writing to designate the arbitration organisation to which the dispute shall be referred.

4. At any stage of the arbitration proceedings or of the execution of an arbitral award, none of the Contracting Parties involved in a dispute shall be entitled to raise as an objection the fact that the investor who is the opposing party in the dispute has received compensation totally or partly covering his losses pursuant to an insurance policy or to the guarantee provided for in Article 9 of this Agreement.

5. The arbitral awards shall be final and binding on the parties to the dispute. Each Contracting Party undertakes to execute the awards in accordance with its national legislation.

ARTICLE 13

DISPUTES BETWEEN THE CONTRACTING PARTIES RELATING TO THE INTERPRETATION OR APPLICATION OF THIS AGREEMENT

1. Any dispute relating to the interpretation or application of this Agreement shall be settled as far as possible through diplomatic channels.

2. In the absence of a settlement through diplomatic channels, the dispute shall be submitted to a joint commission consisting of representatives of the two Parties; this commission shall convene without undue delay at the request of the first party to take action.

3. If the joint commission cannot settle the dispute, the latter shall be submitted, at the request of either Contracting Party, to an arbitration court set up as follows for each individual case:

   Each Contracting Party shall appoint one arbitrator within a period of two months from the date on which either Contracting Party has informed the other Party of its intention to submit the dispute to arbitration. Within a period of two months following their appointment, these two arbitrators shall appoint by mutual agreement a national of a third State as chairman of the arbitration court.

   If these time limits have not been complied with, either Contracting Party shall request the President of the International Court of Justice to make the necessary appointment(s).

   If the President of the International Court of Justice is a national of either Contracting Party or of a State with which one of the Contracting Parties has no diplomatic relations or if, for any other reason, he cannot exercise this function, the Vice-President of the International Court of Justice shall be requested to make the appointment(s).

4. The court thus constituted shall determine its own rules of procedure. Its decisions shall be taken by a majority of the votes; they shall be final and binding on the Contracting Parties.

5. Each Contracting Party shall bear the costs resulting from the appointment of its arbitrator. The expenses in connection with the appointment of the third arbitrator and the administrative costs of the court shall be borne equally by the Contracting Parties.

ARTICLE 14

PREVIOUS INVESTMENTS

This Agreement shall also apply to investments made before its entry into force by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party in accordance with the latter's laws and regulations.

ARTICLE 15

ENTRY INTO FORCE AND DURATION

1. This Agreement shall enter into force one month after the date of exchange of the instruments of ratification by the Contracting Parties. The Agreement shall remain in force for a period of ten years.

   Unless notice of termination is given by either Contracting Party at least six months before the expiry of its period of validity, this Agreement shall be tacitly extended each time for a further period of ten years, it being understood that each Contracting Party reserves the right to terminate the Agreement by notification given at least six months before the date of expiry of the current period of validity.

2. Investments made prior to the date of termination of this Agreement shall be covered by this Agreement for a period of ten years from the date of termination.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned representatives, duly authorised thereto by their respective Governments, have signed this Agreement.

DONE at Podgorica, on 16 February 2010, in two original copies, each in the French, Dutch, Montenegrin and English language, all texts being equally authentic. The text in the English language shall prevail in case of difference of interpretation.

FOR THE BELGIUM-LUXEMBOURG ECONOMIC UNION:

For the Kingdom of Belgium:
For the Walloon Region:
For the Flemish Region:
For the Brussels-Capital Region:

Yves LETERME
Prime Minister

For the Grand-Duchy of Luxembourg:

FOR MONTENEGRO:

Milo DJUKANOVIC
Prime Minister